

Nr 184

Av herr Börjesson i Falköping m. fl., om utredning rörande försvarsattachéorganisationen.

(Lika lydande med motion nr 144 i Första kammaren)

Det svenska försvaret har f. n. ett tjugotal officerare ackrediterade vid våra beskickningar utomlands. Kostnaderna härför torde årligen uppgå till ett par miljoner. På vissa beskickningar tjänstgör flera försvarsattachéer — i London fyra, i Paris två, i Moskva jämte Warszawa tre och i Washington sex (uppgifterna från försvarsstabens attachéavdelning den 19/7 1963).

Enligt gällande bestämmelser (kungl. brev den 25/1 1957) har försvarsattachéerna till uppgift att följa den militärpolitiska utvecklingen och försvarsutvecklingen i respektive länder, att vidarebefordra militära förfrågningar hemifrån, att biträda vid inköp av krigsmateriel och att förbereda vissa svenska besök i respektive länder.

På närmare femton år har riksdagen inte ägnat uppmärksamhet åt försvarsattachéorganisationen. Däremot togs denna upp av 1958 års besparingsutredning för försvaret med följande motivering:

Med hänsyn till de betydande kostnader som försvarsattachéorganisationen drager bör enligt besparingsutredningens uppfattning — även om utredningen är medveten om de betydelsefulla uppgifter som åvilar försvarsattachéerna — frågan om möjligheterna till reducering av organisationen övervägas. I första hand synes förutsättningarna för en dylik begränsning böra prövas i vad avser de nordiska länderna. Behovet av militärattaché i Helsingfors torde dock böra bedömas från andra utgångspunkter än beträffande de övriga nordiska länderna. En utredning med sikte på att undersöka möjligheterna att begränsa antalet försvarsattachéer och därmed kostnaderna bör sålunda enligt utredningens mening snarast företagas. Avgörande för organisationens omfattning blir givetvis ytterst en avvägning mellan nyttan av och kostnaderna för densamma.

På uppdrag av chefen för försvarsdepartementet genomförde riksdagsman Bengt Elmgren 1960 en enmansutredning (stencilerat betänkande »Försvarsattachéorganisationen» 1960), som emellertid varken ledde till rationaliseringar eller besparingar av någon betydelse.

Enligt vår mening finns numera ur både effektivitets- och kostnadssynpunkt skäl att mera allsidigt granska försvarsattachéorganisationen. Dessa attachéers arbetsbetingelser har successivt förändrats. Genom tillkomsten

av en riklig periodisk militärlitteratur, som likaväl kan studeras och registreras här i landet, har t. ex. uppgiften att följa den militärpolitiska utvecklingen och försvarsutvecklingen uppenbarligen minskat starkt i betydelse. Samtidigt har den tekniska utvecklingen med snabbt ökad komplexitet gjort det väsentligt svårare för dessa attachéer att studera speciella militära förhållanden med tillfredsställande behållning. Här krävs i regel specialister med särskilda insikter och erfarenheter. Om man ser till de mera rutinmässiga uppgifterna att vidarebefordra förfrågningar, biträda vid materielköp och ordna med studiebesök, torde det utan tvivel vara tillräckligt med endast en attaché per beskickning.

Om man genomför en sådan reducering — sannolikt utan nämnvärd olägenhet — av antalet ständigt utomlands bosatta försvarsattachéer till hälften och vid behov kompenserar detta med tätare studieresor för i hemlandet verksamma specialister på olika områden, skulle man kunna inbespara inte bara ett tiotal löner utan också de mycket betydande kostnaderna för dessa tjänstemäns flyttning, utlandstillägg, prisutjämningsstillägg och speciella barnbidrag. Enbart flyttningskostnaderna för t. ex. en attaché i Washington, där vi har sex, uppgår till 20 000—30 000 kronor. Med byte på posterna vart tredje eller fjärde år blir enbart detta dryga belopp.

Med hänsyn till de numera snabba kommunikationerna vill vi också i likhet med besparingsutredningen t. ex. ifrågasätta behovet av i Köpenhamn och Oslo ständigt bosatta försvarsattachéer. Vore det exempelvis ej tänkbart att vid dessa beskickningar för deltidstjänstgöring ackreditera aktiva officerare vid t. ex. förband i Malmö resp. Uddevalla eller Karlstad? Man bör inte heller förbise möjligheten att bättre utnyttja det betydande antalet reservofficerare i den civila utrikesförvaltningen. Deras militära utbildning torde i regel vara till fyllest för sådan rutinmässig attachéverksamhet som vidarebefordran av förfrågningar och förberedande av militära studiebesök o. d.

Den förutsättningslösa och allsidiga utredning som enligt vår mening bör äga rum i fråga om försvarsattachéorganisationen bör genomföras av en kommitté, där såväl riksdagen som den civila utrikesförvaltningen och försvarsledningen är representerade.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en snar och allsidig utredning rörande försvarsattachéorganisationen.

Stockholm den 23 januari 1964

Bengt Börjesson

Emil Elmwall

Aug. Spångberg

i Falköping